

God Jul och
Gott nytt år!

Detta nyhetsbrev distribueras via e-post.
Prenumerera på nyhetsbrevet via e-post
till miljomal.gavleborg@lansstyrelsen.se

Foto: Leif Larsson

Vi behöver göra mer för att nå miljömålen

Vi är nu inne i en fas där systemet med miljömålen ses över på nationell nivå. Flertalet regionala miljömål löper ut under 2010. En revidering av dessa kommer igång först 2012 när vi vet hur de nationella målen kommer att preciseras. Tillsvidare gäller våra regionala mål och tillhörande åtgärdsprogram.

Det genomförs mycket miljöarbete och det behövs! Ny uppföljning visar att vi bara når en fjärdedel av de regionala miljömålen i tid. I det här brevet kan du bland annat läsa om projekt i länet för biologisk mångfald, kulturmiljö, ekologiska och närproducerade livsmedel, kemikalier samt energi. Arbetet för att nå god status i våra vatten utifrån vattendirektivet pågår också för fullt.

Nya regionala klimat- och energimål

År 2020 ska utsläppen av växthusgaser i Gävleborg vara 20 procent lägre än medelvärdet för år 2007/2008. Detta innebär att Gävleborgs län har en högre målsättning än den som finns på nationell nivå. Detta är ett av flera förslag till nya regionala klimat- och energimål, som Länsstyrelsen i Gävleborg i dagarna skickar ut på remiss. Beslut om målen fattas i vår.

–Målförslagen skickas nu på bred remiss till alla kommuner och en mängd företag och organisationer i länet. Vi hoppas på många svar så att målen blir väl förankrade. Vi kommer även att bjuda in till en hearing i början av februari för att presentera förslaget och ge möjlighet för dialog, säger Charlotta Ryd, projektledare för energi- och klimatfrågor på Länsstyrelsen.

Grunden för de nya målen är de nationella klimat- och energimål som regeringen beslutade om 2009. Utifrån nationella mål och vad som kom fram under arbetet med den regionala klimat- och energistrategin och workshops har Länsstyrelsen nu arbetat fram förslag till nya regionala klimat- och energimål. Målsättningen är att de nya mål ska beslutas i mars 2011 så att arbetet med att ta fram ett handlingsprogram kan påbörjas under år 2011.

Läs förslaget!

Kontakt: Charlotta Ryd tel 026-171058, charlotta.ryd@lansstyrelsen.se

Nytt om miljömål på nationell nivå

De nationella miljö kvalitetsmålen har ca 70 delmål som löper ut under 2010. Hela systemet med mål och preciseringar av målen ses nu över på nationell nivå. De 16 miljö kvalitetsmålen kvarstår. Till år 2025 bör antingen miljö kvalitetsmålen eller förutsättningarna för att nå dem vara nådda.

En parlamentarisk beredning arbetar med förslag till miljöstrategier med etappmål, styrmedel och åtgärder inom regeringens prioriterade områden. Beredningen består av parlamentariskt tillsatta ledamöter, sakkunniga från myndigheter, näringsliv och organisationer samt experter från departementen. Under år 2011 väntas preciseringar till miljömålen, för vad som ska uppnås, vara på plats.

Länsstyrelsen får i sitt uppdrag ett utökat ansvar för att nå målen. Utöver det har Länsstyrelsen ansvar för att ta fram regionala mål och åtgärdsprogram samt följa upp desamma. Miljömålen är framtagna i brett samarbete i länet och merparten av kommunerna arbetar med lokala miljö-mål. Målen har sin utgångspunkt i de 16 nationella miljö kvalitetsmålen som är grunden för miljöpolitiken i Sverige. Nya regionala mål och åtgärdsprogram kommer att tas fram under år 2012 när det nya systemet med nationella preciseringar är på plats.

Kontakt: Gunilla Jonsson tel 026-171235, gunilla.jonsson@lansstyrelsen.se

Fler träd på länets myrar

De senaste 20 åren har trädvolymen på myrmark ökat med mer än 50 procent i länet. Det visar en rapport som tagits fram av Länsstyrelserna i Dalarna och Gävleborg.

Det är riksskogstaxeringens data som ligger till grund för rapporten. Igenväxningen pågår i hela landet, men mest i de södra och östra landsändarna där ökningen av träd på myrarna är över 150 procent. I genomsnitt för hela landet har ökningen varit 75 procent. I förlängningen kan igenväxningen leda till en förlust av öppna landskap, eftersom myrar är ett av våra största naturligt öppna ekosystem.

Igenväxningen av öppna myrar kan påverka fåglar som kräver stora öppna arealer på sin häckningsplats, t ex ljungpipare och storspov. Även många insekter och växter kräver stora öppna miljöer.

Rapporten finns att ladda ner www.lansstyrelsen.se/gavleborg, Rapport 2010:3.

Kontakt på Länsstyrelsen:

Olle Kellner, tel 026-171256, olle.kellner@lansstyrelsen.se

Unga tallar och björkar har trängt sig upp genom det frodiga täcket av starr och gräs på en myr vid Svartån i Orsa kommun.

Foto: Länsstyrelsen Gävleborg, Mats Jonsson

Min naturvård, möjlighet för markägare

Markägare och markägarorganisationer är viktiga resurser i arbetet med att skydda värdefulla skogar. Informationssatsningen "Min naturvård", även kallat Kometprogrammet, ska informera kring olika skyddsformer och hjälpa markägare att ta egna initiativ till att bevara sina skogar.

Projektet är ett samarbete mellan Skogsstyrelsen, länsstyrelserna och Naturvårdsverket på uppdrag av regeringen. Projektet startade i våras och pågår nationellt i fem områden till 2014. Södra Hälsingland är ett av kometområdena och riktar sig till markägare i Bollnäs, Ovanåkers och Söderhamns kommuner. På lokal nivå samverkar myndigheterna med markägarorganisationer.

Läs mer på www.minnaturvard.se

Kontakt:

Karin Brolin, Länsstyrelsen, tel 026-171193, karin.brolin@lansstyrelsen.se

Lena Samuelsson, Skogsstyrelsen, tel 0278-35670,

lena.samuelsson@skogsstyrelsen.se

Min naturvård

Läs mer om biologisk mångfald!

<http://www.naturensar.se/>

Sjöbodar och båthus, kulturarv av värde

Kusten i länet sjuder av liv och rörelse under sommaren men är under årets övriga nio månader till största delen tyst och öde. För hundra år sedan var det annorlunda. Då bodde och arbetade fler människor vid kusten året om och båthus och sjöbodar var en vanlig syn längs stränderna. Men tiderna förändras och såväl båthusen som sjöbodarna blir allt färre i takt med att behovet av dem minskar.

Många uppskattar småskaligheten i fisklägena med det karaktäristiska gyttret av små bostadshus lite indragna från stranden och med de enkla och funktionellt byggda båthusen och sjöbodarna nära vattnet. Strandbebyggelsen berättar hur kusten förr utnyttjades för fiske och sjöfart och är viktig för att kulturmiljön vid kusten ska kännas genuin. Idag är många av dessa hus nedgångna och behöver renoveras. Därför har Länsstyrelsen infört ett särskilt båthusbidrag för att bevara byggnadernas kulturhistoriska värden vid renoveringarna. Bidraget har utgjort som mest 50% av kostnaden och högst 50 000 kr/byggnad. Bidraget har funnits i två år och i samband med renoveringarna har Länsstyrelsen också ordnat praktiska kurser. Sammanlagt har 15 båthusägare fått bidraget och av dessa har två varit yrkesverksamma fiskare medan de flesta har varit sommarboende. De som har sökt bidraget har fått ersättning för att renovera tak, väggar, stomme, grunder och stenkistor. Däremot har inte bidrag utgått till kosmetiska åtgärder som exempelvis rödfärgning eller till åtgärder som förändrar byggnadens in- och utsida. Bidraget har varit uppskattat och kommer att finnas kvar även 2011.

Information och blanketter finns på www.lansstyrelsen.se/gavleborg

Kontakt på Länsstyrelsen:

Barbro Harding, tel 026-171285, barbro.harding@lansstyrelsen.se

Kurs i sjöbodsrenovering i Härte. Foto: Barbro Harding

Brokig bild av länets miljö

Årets uppföljning av de regionala miljömålen visar upp en brokig bild. Vi uppfyller 35 procent av målen under 2010 men resten av målen nås tyvärr inte. Det handlar om drygt femtio miljömål som täcker in det viktigaste för vår miljö. Det finns mål för förnybara drivmedel, utsläpp av fosfor och åtgärder i förorenade områden som vi kommer att nå, men det finns också exempel på mål för dioxiner, koldioxidutsläpp, skydd och restaurering av vattendrag som vi inte kommer att nå.

– Nu behöver vi lägga krut på att utvärdera hur arbetet med miljömålen har fungerat. Flertalet av de regionala miljömålen löper ut i år och när utvärderingen är gjord ska vi gå vidare med att ta fram relevanta mål och åtgärder för en ny period, säger Gunilla Jonsson, miljömålssamordnare på Länsstyrelsen.

I det här arbetet är det viktigt att komma ihåg att det ofta tar lång tid för miljön att återhämta sig. Spår av gamla utsläpp, som av kvicksilver och dioxiner, kommer att finnas under en lång tid framöver. Det är många mål som inte nås men för flera av dem är trenden ändå positiv. Alltför natur- och kulturmiljöer skyddas i form av reservat eller liknande och vattendrag som påverkats av flottning och vattenkraft restaureras även om målen inte uppnås år 2010.

Andra mål som är svåra att nå är de som berör biologisk mångfald. Det gäller bland annat mål om aktivt bruk av ängs- och betesmarker, slåtterängar samt fåbodar. De här miljöerna är helt beroende av ett livskraftigt jordbruk med djurhållning. Målet om ett levande jordbruk får i år en mer pessimistisk bedömning eftersom antalet jordbruksföretag och mjölkkor minskar, likaså arealen åkermark.

Läs hela uppföljningen på vår webbplats!

Kontakt på Länsstyrelsen: Gunilla Jonsson, tel 026-171235
gunilla.jonsson@lansstyrelsen.se

Kemikaliekartläggning NORD

Under år 2010 har ett projekt påbörjats för att kartlägga miljöfarliga kemiska ämnen med hjälp av företag och kommuner i Norrlands kustlän. Finansiering sker genom Naturvårdsverkets havsmiljöanslag.

Företag kommer att bjudas in till att delta i projektet som syftar till att bidra till att nå miljömålet *Giftfri miljö*. Ett förebyggande arbete med kemikaliefrågor kan leda till stora vinster för företaget, både ekonomiskt och miljömässigt.

Målet med projektet är att öka kunskapen om användning av miljöfarliga kemiska ämnen i Norrlandslänet. Ämnen som har en negativ påverkan på våra vatten, och som är listade i EU:s Vattendirektiv, kommer att prioriteras.

I projektet ska kemikalier från medverkande företag granskas med syfte att ta reda på hur mycket och vilka kemikalier och ämnen som kommer ut i våra vatten. Av resultaten kan man utforma ett effektivt miljöarbete i samarbete med företagen. Resultaten kommer att användas som underlag inom miljöövervakningen.

Kallelse till informationsträffar och annat material från projektet kommer att läggas ut på Länsstyrelsens hemsida.

Kontakt på Länsstyrelsen: Sanne Godow Bratt, Lijana Gottby tel 026-171000,
sanne.godow.bratt@lansstyrelsen.se

Miljökrav i upphandling av livsmedel

Kommuner och företag är viktiga aktörer i miljöarbetet. Gävleborg har en bra bit kvar innan målet om 25 % ekologiska livsmedel i offentlig konsumtion är uppnått, men andelen ekologiskt ökar.

Hälsingekommunerna och Inköp Gävleborg genomför ett projekt med målet att skapa förutsättningar för mer lokalproducerade och mer ekologiska livsmedel i de kommunala storhushållen. Idag finns ett fåtal ekologiska produkter i kommunens storkök, vissa av produkterna är även lokala. Potatis, färskt bröd och ekologisk mjölk är exempel. Generellt är dock utbudet för litet och för dyrt.

I förlängningen kan flera positiva förändringar åstadkommas om andelen ekologiskt och lokalproducerat ökar;

- näringslivsutveckling på landsbygden
- öppnare landskap
- mindre klimatpåverkan
- förändrad livsstil
- förbättrad hälsa
- inspiration till andra att handla miljövänligt
- långsiktigt hållbart samhälle

Söderhamns kommun är projektledare genom kostchef Sonia Persson och miljöutvecklare Margareta Örn-Liljedahl. I projektet har man siktet inställt på en förändring med ökad andel ekologiskt och närproducerat vid nästa upphandling som startat för att vara klar april 2012.

Läs mer på www.soderhamn.se

Kontakt: Margareta Örn-Liljedahl, Sonia Persson, Söderhamns kommun,
tel 0270-750 00, margareta.ornliljedahl@soderhamn.se

Foto: Margareta Örn-Liljedahl

Läs nya rapporter om miljöläget!

2010:3 När fisken sina reproduktionsområden i Gävleborgs kustmynnande vattendrag?

2010:9 Levande fåbodar i Gävleborg - en uppföljning av miljömålet om fåbodbete

2010:13 En sammanställning över radonsituationen i Gävleborg

Regionalt program för efterbehandling av förorenade områden 2010/2011

Fler rapporter om miljö och natur finns på www.lansstyrelsen.se!

Bristande vattenföring förbi Gävleborgs regleringsdammar

Endast 16 av Gävleborgs kraftverksdammar släpper förbi tillräckligt med vatten för att växter och djur ska ha en godtagbar livsmiljö. Det visar en studie som Länsstyrelsen gjort. Därmed spricker ambitionen att nå det regionala miljömålet för 2010 att 50 procent av alla kraftverk och regleringsdammar ska ha en godtagbar miniminivå för vattenföring.

Läget är långt ifrån bra. För att vi ska kunna begränsa störningarna i ekosystemen och förbättra situationen krävs att Länsstyrelsen, kommunerna och Kammarkollegiet får ökade möjligheter att jobba med dessa problem.

Länsstyrelsen har analyserat 142 kraftverksdammar och jämfört vattendragens naturliga lågvattenföring med den nuvarande reglerade minimivattenföringen.

På många håll i länet leder vattenregleringen till att de reglerade vattendragen ibland är tomma på vatten och ibland har högvatten. De snabba förändringarna i vattennivåer ger allvarliga konsekvenser i vattendragen och i omgivande landområden. Många fiskar, bottenlevande djur och växter har svårt att anpassa sig och överleva i en sådan miljö.

Omprövning av vattendomar är en utdragen och resurskrävande process. Hittills har endast några få omprövningar gjorts eller påbörjats.

Läs hela rapport 2010:17 på www.lansstyrelsen.se/gavleborg

Kontakt på Länsstyrelsen: Fredrik Stjernholm och Elin Hultman,
tel 026-171000, foramn.efternamn@lansstyrelsen.se

Plattform för bygg- o fastighetssektorn

Inom ramen för energi- och klimatarbetet har Länsstyrelsen tänkt samla aktörer inom planering, bygg och förvaltning samt Högskolan. Kompetenshöjande åtgärder och goda exempel ska erbjudas beslutsfattare och anställda inom branschen. Målet är att stärka bygg- och fastighetssektorn i de utmaningar som väntar framöver i form av bland annat skärpta lagkrav som kommer att gälla både vid ombyggnation av befintliga byggnader och vid nybyggnation från och med oktober 2011.

Den här sektorn ses som särskilt angelägen för samverkan kring åtgärder. Energianvändningen i bostäder och lokaler står för nära 40 % av den totala slutliga energianvändningen.

En serie seminarier planeras med en start den 17 februari 2011 i Bollnäs. Inbjudan kommer att riktas brett!

Nätverket är tänkt att vara en del av ett större nätverk. Länsstyrelsen har ambitionen att samla aktörer som arbetar med klimat- och energifrågor i länet i en gemensam plattform, kallad Energikompetent Gävleborg (EKG). Genom att aktörer får träffas och knyta kontakter hoppas Länsstyrelsen att länets klimat- och energiarbete kommer utvecklas positivt.

Kontakt på Länsstyrelsen:
Sanne Godow-Bratt,
tel 026-171383
sanne.godow.bratt@lansstyrelsen.se

Vattenförvaltningen blir mer lokal

Den svenska vattenförvaltningen grundar sig i EU:s vattendirektiv och har som mål att alla vatten ska ha en god status år 2015. Hittills har mycket av arbetet enligt vattendirektivet handlat om att undersöka hur sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten mår och bedöma alla vattens status. Ett naturligt steg är sedan att vidta åtgärder i de vatten som inte uppnår en god status.

Det praktiska arbetet med vattendirektivet har hittills främst utförts av Länsstyrelsen, men i direktivet står det också tydligt att arbetet ska ske i samverkan med berörda aktörer och att medlemsländerna ska "uppmuntra aktiv medverkan från samtliga berörda parter".

En del i att uppnå denna samverkan har varit att bilda så kallade vattenråd. I Gävleborgs län finns två vattenråd: Ljusnan och Hälsinglands skogs- och kustvattenråd (bildat 2006) och Gästriklands skogs- och kustvattenråd (bildat 2007). I vattenråden sitter samtliga kommuner i respektive området samt företag, myndigheter, bolag och föreningar. Vattenråden fungerar bland annat som diskussionsforum och remissinstanser i vattenförvaltningsarbetet.

För att nå en ännu mer lokal nivå och kunna arbeta med konkreta åtgärder bildas nu flera arbetsgrupper, där lokala aktörer samarbetar kring exempelvis ett vattendrag eller ett miljöproblem. Ett exempel är den nybildade arbetsgruppen kring Gavleån i Gästrikland, där man bland annat kommer att arbeta för att göra det nya Forsbacka kraftverk möjligt att passera för fisken.

Ett annat exempel är den sedan flera år aktiva arbetsgruppen kring Östersjön-Florsjön i Hälsingland, där övergödningen varit det stora problemet att lösa.

Arbetsgrupperna är knutna till vattenråden men man behöver inte sitta i vattenrådet för att få vara med. Arbetsgrupperna är öppna för alla berörda eller intresserade.

Är du intresserad av att vara med i en befintlig arbetsgrupp, eller starta en ny?

Hör i så fall av dig till Maria von Hofsten på Länsstyrelsen, eller direkt till vattenrådets kontaktpersoner:

Maria von Hofsten, Länsstyrelsen
tel 026-171216, maria.vonhofsten@lansstyrelsen.se

Gästriklands skogs- och kustvattenråd
Tomme Stenergard
tel 026-241201, tommy.stenergard@sandviken.se

Ljusnan och Hälsinglands skogs- och kustvattenråd
Daniel Rickström
tel 073-0500457, daniel.rickstrom@lvvf.se

Länsstyrelsen
Gävleborg